

אמר ליה רב אתי ק"ב לרב אשי:
לעולם גברא באמתא יתיב,
ורבי יוחנן מקום גברי לא קחשיב;
כמה הוו להו?
תמני סרי;
בשיבסר נכי חומשא סגיא!
היינו דלא דק,
ולחומרא לא דק.

רבנן דקיסרי,
ואמרי לה דייני דקיסרי אמרי:
ח: עיגולא דנפיק מגו ריבועא - רבעא,
ריבועא דנפיק מגו עיגולא - פלגא.
ולא היא,
דהא קחזינן דלא הוי כולי האי.

אמר רבי לוי משום רבי מאיר:
שתי סוכות של יוצרים זו לפנים מזו,
הפנימית - אינה סוכה וחייבת במזוזה,
והחיצונה - סוכה ופטורה מן המזוזה.
ואמאי?
תהוי חיצונה כבית שער לפנימית, ק"ב
ותתחייב במזוזה!
משום דלא קביע.

הני מילי בעיגולא,
אבל בריבועא - בעינן ק"ט טפי.
מכדי,
כמה מרובע יתר ק"י על העיגול? רביע,
בשיתסר סגי!
הני מילי בעיגולא ק"י דנפיק מגו ריבועא,
אבל ריבועא דנפיק מגו עיגולא - בעינן ק"ט טפי,
משום מורשא דקרנתא.

מכדי,
כל אמתא בריבועא,
אמתא ותרי חומשי ק"ב באלכסונא,
בשיבסר נכי חומשא ק"ב סגיא!
לא דק.
אימור דאמרינן לא דק פורתא,
טובא מי אמרינן לא דק!
אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי:
מי סברת גברא באמתא יתיב?
תלתא גברי בתרתי אמתא יתיב.
כמה הוו להו? שיתסר,
אנן שיבסר נכי חומשא בעינן!
לא דק.
אימור דאמרינן לא דק לחומרא,
לקולא מי אמרינן לא דק!

רש"י

סביבותיה מבחוץ הוא אומר להושיבם הרי פחתנו מן החשבון מרוחב העיגול
שתי אמות על שתי אמות שכשאתה סובבו בחוט סביבו מבחוץ היקפו עשרים
וארבע אתה מוצא בתוכו שמונה על שמונה דכל שיש בהיקפו שלשה יש ברוחב
טפח ועכשיו שהדפנות מפנימה למושבן אינו רחב אלא ששה על ששה דהא
גברא באמתא יתיב והוצאת לך אמה מזה ואמה מזה לכל צד: כמה הוו להו
תמני סרי. בהקיפה יש שמונה עשר דהא רחבה ששה על ששה: ולחומרא
לא דק. שהוסיף מעט על השיעור ולא צמצמו ומיהו פורתא אוסיף דלא הרחיבו
בתוכו יותר על שיעורו אלא שני חומשין דהיינו שליש מששה חומשין שהוסיף
בהקיפו וליכא לאקשווי כדאקשת לעיל טובא מי לא דק: ורבנן דקיסרי
אמרי. לעולם מקום גברי בעינן דלהוי לתוכה עשרים וארבע אמות:
דעיגולא מגו ריבועא ריבועא. מפיק מן הריבוע כשאתה עוגל את המרובע
מתוכו: אבל ריבועא מגו עיגולא פלגא. כשאתה מרבע בתוך העיגול אתה
מוציא ממנו חצי השיעור הנשאר בו דהיינו תילתא דכוליה הלכך לשש עשרה
ריבוע צריך העיגול המקיפו סביב להיות עשרים וארבע: ולא מילתא היא.
דהא ראינו דלא הוי שיעורא כולי האי אלא שיהא רחב כשיעור אלכסונא של
מרובע וכל אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשי באלכסונו: שתי סוכות של
יוצרים. כך היה דרך של יוצרי כלי חרס בימיהן עושין להם שתי סוכות זו לפנים
מזו בפנימית הוא דר ומצניע קדרותיו ובחיצונה הוא עושה מלאכתו ומוציא
קדרותיו למכור: פנימית אינה סוכה. אם בא לישב בתוכה לחג לשם סוכה
ואע"ג דלא בעינן סוכה לשם חג דהא כבית הלל קיימא לן דמכשרי סוכה ישנה
במתניתין (ב). הכא אינה סוכה דלא מינכרא מלתא דלשם סוכה הוא דר בו דהא
כל ימות השנה דייר התם ורוב תשמיו וסעודתו ושינתו שם: וחייבת
במזוזה. לעולם משום דכל דירתו בה: החיצונה סוכה. ויוצא בה ידי חובתו
ואין צריך לסותרה ולעשותה לשם חג כבית הלל ומשום היכירא דמצוה ליכא
למיסר דכיון דכולה שתא לאו הכא דייר והשתא דייר בה איכא היכירא:
ופטורה מן המזוזה. לעולם דלאו דירה היא שאינה עשויה אלא לצאת ולבא
דרך שם ולהכניס שם תגרים: ותיהוי כבית שער הפנימית. דק"ל במנחות
בהקומץ רבה (ג): דחייב במזוזה מדרבנן בית שער פירק"א בלע"ז שלפני
הבית: משום דלא קביע. לא זו ולא זו דבר קבוע ואין הפנימית חסובה
להיות לה בית שער:

הני מילי. דבהיקף ג' איכא רווחא טפח: בעיגולא. רוחב טפח יש בו והוא
עגול וכל עגול אין רחבו אלא באמצעו ואנן בעינן ד' אמות מרובעות שיהא
ארבע בצדיה כמו באמצעה ובריבועא איכא הקיפא טפי: מכדי כמה
מרובע יתר על העיגול רביע. מתני' היא בארבעים ותשע מדות והדברים נראין
לעינים דאילו אמה עגולה חוט שלש אמות מקיפה ואמה מרובעת צריכה חוט
ד' לסובבה אמה לכל רוח: בשיתסר. היקף סגי: ה"מ. דסגי בשיתסר
מהאי טעמא דמרובע יתר על עיגול רביע: בעיגולא דנפיק מגו ריבוע. אם
היקפת בחוט של ט"ז אמה בקרקע בריבועא תמצא בתוכו ארבע מרובעות ואם
היית צריך לעגלו מבפנים ולהוציא קרנות ריבועו אתה עוגלו בחוט י"ב ונמצא
חיצון יתר על הפנימי רביע אף כאן אם היתה מרובעת סוכה זו דיה להיות כרי
שישבו בהיקפה ששה עשר בני אדם: אבל בריבועא מגו עיגולא בעינן
טפי משום מורשא דקרנתא. אבל עכשיו כשעשה אותה עגולה אם לא היה
הקיפה אלא ששה עשר נמצא האמצע ורחב הרבה מארבע וצדיה הולכים וכלים
עד לכלה ואין אתה מוצא בצדיה ארבע שאין לה זווית ורבי ארבע מרובעות
בעי וצריך אתה לעשות על כרחך היקף עיגולה גדול כדי שתוכל לרבע מתוכה
ארבע מרובעות ששה להם זווית: מכדי כל אמתא בריבועא כו'. כשאתה
מודד אלכסון שלהם אתה מוצא לכל אמה שבריבוע תוספת שני חומשים כך
שיעור חכמים: בשיבסר נכי חומשא סגי. שהרי אינך צריך להרחיב עיגול
זה אלא שתמצא בתוכו ד' מרובעות וכשאתה מושיב לתוכו טבלא מרובעת יהא
חוט העיגול המקיפו נוגע בקרנות הריבוע נמצא עיגול זה רחב מתוכו כמזוית
לזווית של ריבוע שהוא חמש אמות ושלשה חומשים ודבר עגול כל רחבו שוה
כאלכסונו כן אמצעו שהרי אין לו זווית נמצא תוכו חמשה ושלשה חומשין על
חמשה אמות רחב חמש עשרה אמה היקף ולשלשה חומשין תשע היקף שהן
שתי אמות פחות חומש הרי שיבסר נכי חומשא פחות חומש: לא דק. ר'
יוחנן במילתיה לצמצם ואמר טפי דכל כמה דהויא גדולה טפי עדיפא:
לחומרא. אם אמר להוסיף על השיעור דלא חש לצמצם לא הוה קשיא לן אבל
השתא דבציר ליה שיעורא והכשרי את הפסולה קשיא לן מי לא דק במילתיה
דלא ליקיל: באמתא יתיב. ואי הוה מצריך רבי יוחנן להושיבם לתוכה ודאי
איכא לאקשווי: אלא ר' יוחנן מקום גברי לא קחשיב. בתוך הסוכה אלא